

055 [Mondrian's response regarding 'les artistes et l'avenir de la mode']

Vooraf

De gepresenteerde tekst is het antwoord van Mondriaan op een enquête die uitgeschreven was door de redactie van het tijdschrift *Revue HEIM*. Dit blad werd uitgegeven door modeontwerper Jacques Heim¹, eigenaar van het modehuis 'Heim'.

Het onderwerp van de enquête was: 'Les artistes et l'avenir de la mode'.

Bron

De enige bron van Mondriaans antwoord op de enquête is de publicatie in het tijdschrift *Revue HEIM*². Aangezien het oorspronkelijke manuscript ontbreekt, kunnen we niet nagaan of er redactionele wijzigingen zijn aangebracht in de tekst van Mondriaan. We kwalificeren deze bron daarom als 'geautoriseerd, maar met twijfel over de redactie'.

Een publicatie beschouwen we als voltooid.

Basistekst en leestekst

De basis voor de leestekst is de publicatie van [*Mondrian's response regarding 'les artistes et l'avenir de la mode'*].

Titel

De tekst van Mondriaan heeft geen titel.

De redactie van *Revue HEIM* heeft zeventien antwoorden op de enquête gepubliceerd en deze ingeleid met een redactioneel voorwoord. Boven het voorwoord staat: 'Enquête. Les artistes et l'avenir de la mode'. Met enige aanpassing kan deze titel gebruikt worden als fictieve titel voor de gepresenteerde tekst: [*Mondrian's response regarding 'les artistes et l'avenir de la mode'*].

Datering en ondertekening

Mondriaans tekst is wel ondertekend - 'P. Mondrian.' - maar niet gedateerd. Het nummer van *Revue HEIM* waarin het antwoord van Mondriaan verschijnt, heeft als datering: 'no.3 Septembre 1931'. Dit is ook de datering van de gepresenteerde tekst: september 1931³.

Ontstaan en publicatie

De redactie van het tijdschrift *Revue HEIM* schrijft in het redactionele voorwoord bij de antwoorden op de enquête⁴:

'La position de l'écrivain, de l'artiste s'en trouve aujourd'hui considérablement renforcée. Nous avons donc jugé important de réunir les opinions de certains artistes très représentatifs de l'époque (une robe n'est-elle pas une sorte de poème plastique?) après leur avoir demandé:
1° Si la mode reflète à leur gré les tendances d'art du siècle.
2° Si l'évolution actuelle de leur art leur permet de déduire, dans ses grandes lignes, l'avenir prochain de la mode.'

Aan 'certains artistes très représentatifs de l'époque' is gevraagd om een antwoord te geven op de twee enquêtevragen. Ook Mondriaan is gevraagd een antwoord te geven en hij schrijft op een briefkaart aan zijn vriend Arthur Lehning⁵ (21 april 1931): 'Ik schreef nog een artikeltje over de mode en de nieuwe kunst.'⁶

¹ Jacques Heim (1899-1967), Franse modeontwerper, opende in 1930 een 'maison de couture'.

² *Revue Heim*, no.3 (september 1931): 18.

³ In september 1931 woont Mondriaan in Parijs, 26 Rue du Départ.

⁴ Digital Appendix: Supplements 055 - Heim – Explication d'une enquête.

⁵ Arthur Müller-Lehning (1899-2000), Nederlands publicist, redacteur van het tijdschrift *i10*.

⁶ Y.-A. Bois. *Arthur Lehning en Mondriaan. Hun vriendschap en correspondentie*. Amsterdam, 1984: 24.

Zeventien antwoorden op de vragen zijn gepubliceerd. 'Les réponses sont classées par ordre alphabétique. Faute de place, nous n'avons pu présenter que les parties essentielles de chaque réponse. Nous prions les auteurs de vouloir bien nous en excuser.'

Uit deze 'Note de la Rédaction' blijkt dat het heel goed mogelijk is dat slechts een gedeelte van Mondriaans ingezonden antwoord gepubliceerd is.

Sleutelwoorden

Met een aantal kenschetsende woorden (in alfabetische volgorde) geven we aan wat er in [Mondrian's response regarding 'les artistes et l'avenir de la mode'] besproken wordt. Van de zogenoemde specifieke en soms minder specifieke Mondriaan-woorden wordt een verklarende omschrijving gegeven in het 'Sleutelwoordenregister'⁷. De in dit register verduidelijkte sleutelwoorden zijn hieronder cursief weergegeven.

Sleutelwoorden: *équivalence, expression plastique, mode, rapport équilibrés*.

Opmerkingen

De antwoorden van de volgende personen werden in *Revue HEIM* gepubliceerd: Sonia Delaunay, Marie Laurencin, Marval, Henri Clouzot (conservateur du Musée Galliéra), Robert Delaunay, Raoul Dufy, Foujita, Gondouin, Albert Gleizes, André Lhote, J. Martel, Piet Mondrian, Roland Oudot, René Rimbart, André Sauvage, Kees van Dongen en Waldemar George.

Schilderijen ontstaan tijdens schrijfperiode

Mondriaan schrijft op een briefkaart aan Lehning (21 april 1931): 'Ik schreef nog een artikeltje over de mode en de nieuwe kunst.' Naar aanleiding van dit gegeven vermoeden wij dat hij [Mondrian's reply to a question about 'les artistes et l'avenir de la mode'] ergens in april 1931 heeft geschreven. Volgens de Catalogue Raisonné heeft Mondriaan in 1931 vier schilderijen vervaardigd: B226-B229⁸. Hij zal tijdens de periode van het schrijven aan [Mondrian's response regarding 'les artistes et l'avenir de la mode'] met één of meer van deze schilderijen bezig zijn geweest.

⁷ Digital Appendix: Documentation - Mondrian Vocabulary Explained.

⁸ CRII: 358-362.